

дидактических, воспитательных и развивающих задач, которым должна отвечать организация работы над учебным проектом. В статье дается схема работы над проектом и указываются функции учителя как организатора проектной деятельности. В статье приведен пример реализации проекта "Экологический марафон" студентами Житомирского государственного университета имени Ивана Франко во время прохождения педагогической практики. В выводах авторы утверждают, что применение проектной технологии в условиях становления Новой украинской школы будет стимулировать общую активность учащихся, способствовать созданию плодотворной образовательной среды.

Ключевые слова: проектные технологии, Новая украинская школа, организация проектной деятельности.

Rudnitskaya N. Yu., Guzhanova T. S. Use of project technologies in the context of the New Ukrainian School tasks

The article is devoted to the question of the use of educational technologies in the educational process of the elementary school at the present stage of the formation of the New Ukrainian school. The authors analyze the time when the method of projects in pedagogy was introduced, the vision of this concept by modern scientists, analyze the essence of the design technology. They stress the fact that using the technology a variety of multilevel didactic, educational and developmental tasks are being solved and determine the basic requirements that the design technology puts on it organizations. The article gives an example of the project work and specifies the functions of the teacher as the organizer of the project activity. The article gives an example of the "Ecological Marathon" project implementation by the students of Ivan Franko Zhytomyr State University during the pedagogical practice. In the conclusions, the authors claim that the application of design technology in the conditions of the formation of the New Ukrainian school will stimulate the general activity of students, promote the creation of a fruitful educational environment.

Key words: project technologies, New Ukrainian school, organization of project activity.

УДК 377.1

Рузьяк Т. І.

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИЙ АНАЛІЗ СТАНУ ПРАКТИКИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ ВПУ СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ

У статті представлено результати експериментального аналізу стану практики формування професійної культури учнів вищих професійних училищ. Вивлено, що культурологічний компонент професійної культури фахівця сфери обслуговування цілком прийнятно формувати під час навчально-виховного процесу у ПТНЗ. З'ясовано, що є завищена самооцінка культурного рівня, яка здебільшого із часом переростає в низький реальний рівень професійної культури фахівця на момент закінчення навчального закладу. Встановлено параметри процесу формування професійної культури: готовність учня до сприйняття професійної культури, готовність викладача формувати професійну культуру, заходи щодо її формування. Найважливішими чинниками впливу на формування уявлень про цінності, норми, правила та стандарти поведінки виявилися прийоми, що спираються на комунікативні аспекти. Запропоновано заходи щодо підняття рівня сформованості мотиваційно-ціннісного компоненту у процесі професійної підготовки фахівців сфери обслуговування.

Ключові слова: загальнокультурна компетентність, професійна культура, культурологічний компонент, заходи щодо формування професійної культури.

У сучасних умовах реформування економіки та становлення нових економічних відносин в Україні значно розширюється коло вимог, що висуваються до кваліфікації фахівця, який працює у побутовій сфері. Планомірне тісне інтегрування України у світові торговельні процеси зумовлює необхідність формування нового покоління фахівців, здатних не лише ефективно й грамотно вести торговельні операції, але й дотримуватися вимог професійного етикету, що є загальноприйнятим у цивілізованому світі.

О. Романовський вважає: "Формування і розвиток особових якостей студента значно більшою мірою залежить від особистості викладача, ніж від характеру і змісту спеціально організованих виховних впливів" [3, с. 97]. Перед інженерно-педагогічними працівниками вищих професійних училищ стоять завдання наповнення предметно-функціонального характеру навчання гуманітарним змістом, допомога в цілеспрямованому самостійному осягненні гуманістичних культурних орієнтацій, демонстрація культурно-історичних передумов сучасної цивілізації, сприяння розвитку здібностей особистості.

Умови ринку праці вимагають від системи професійно-технічної освіти системних організаційно-педагогічних зусиль щодо корекції процесу професійної підготовки учнів. Ці зусилля "своєю складовою частиною повинні мати професійну культуру як інтегративний чинник професійної підготовки майбутнього фахівця. Це забезпечить покращення ефективності професійної освіти учнів, стабільність і динамічність просування особистості в оволодінні професією; дозволить поєднати та доцільно використовувати системний, комплексний, соціально-педагогічний, особистісно-діяльнісний, професійно-технологічний підходи у процесі навчання та виховання майбутнього кваліфікованого робітника" [4, с. 243].

У системі професійної підготовки фахівців спостерігаються значні відмінності в культурному компоненті її змісту для фахівців різних професій, що коливаються від доволі вагомого значення культури до майже невідчутної його ролі. Основою визначення змісту професійної освіти фахівця будь-якої галузі є модель його професійної діяльності, поведінки. Одним з елементів цієї моделі, безперечно, виступає професійна культура.

Сучасними науковцями досліджувалися питання професійної етики майстра виробничого навчання (О. Кривошеєва), культура ділового мовлення (В. Михайлюк), формування професійно-етичної культури (О. Пономаренко), професійно-педагогічної культури майбутнього насаєвника (Т. Сидоренко, Т. Ткаченко, Я. Черньонков), формування естетичної культури майбутніх учителів трудового навчання (В. Титаренко), управлінської культури керівника школи в системі післядипломної педагогічної освіти (Л. Васильченко), графічної культури у майбутніх учителів трудового навчання (П. Буянов), професійної підготовки майбутнього вчителя (Л. Онищук), культури побуту школярів у системі естетичного виховання (С. Панасюк), професійної культури майбутніх офіцерів-прикордонників у процесі вивчення дисциплін гуманітарного циклу (Т. Щеголеєва), моральної культури учнів профтехучилищ, зорієнтованих на народні традиції (Н. Заячківська) та ін.

Водночас лишаються невирішеними суперечності між соціальними вимогами до професійної культури робітника і реальним її рівнем у випускників вищих професійних училищ, необхідністю передачі молоді емоційно-ціннісного досвіду та недостатньою мотивацією учнів вищих професійних училищ до сприйняття професійної культури, об'єктивною необхідністю формування професійної культури фахівців сфери обслуговування і недостатньою підготовленістю викладачів до цієї діяльності, потребами та реальним рівнем науково-методичного забезпечення формування професійної культури майбутніх фахівців сфери обслуговування.

Метою статті є виявлення стану практики формування професійної культури учнів ВПУ шляхом емпіричного аналізу.

“Поняття “загальнокультурна компетентність” розглядається як специфічно людський спосіб буття, який визначає весь спектр практичної і духовної активності особистості, його можливої взаємодії з навколишнім світом та собою і включає систему знань, умінь, навичок, а також моральних, етичних, духовних норм та цінностей. Загальнокультурну компетентність учня професійно-технічного навчального закладу визначено як систему наукових і загальнокультурних знань, умінь та навичок, здобутих у процесі навчання і набуття суб'єктного досвіду, та здатність їх застосовувати в конкретних професійних та життєвих ситуаціях, що передбачає сформованість способів спілкування та поведінки, які відповідають загальнолюдським нормам моралі” [2, с. 7].

Викладачі навчальних предметів культурологічного спрямування, спираючись на естетично-виховні засади мистецтва, мають бути не лише коментаторами пам'яток і досягнень культури, а й стати керманічами процесу духовного становлення майбутніх фахівців, збуджувати почуття, глибину думки і пристрасті, самостійність мислення, пізнавально-діяльнісні інтереси учнів, розвивати функції художньої творчості. Власне “широка ерудиція викладача, знання теми і самостійність її інтерпретації, привнесення різноманітних наукових і життєвих прикладів, щирий пафос, глибина пристрасті – усе це викличе непідробний інтерес вихованців. І, навпаки, перевантаження записами лекційного матеріалу, цитатами, статистичним переліком пам'яток світової та національної культури, відсутність власних оцінок відштовхують учнів від предмета, викликають байдужість до логічного і почуттєвого сприйняття, розуміння в запам'ятовування предмета. Лекція, яка стовідсотково віддзеркалює підручник, конспект, підриває авторитет викладача, не розвиває пізнавальний інтерес учня, не мобілізує його на активну творчу діяльність” [1, с. 5].

Викладені вище теоретичні положення підтверджуються та доповнюються експериментальним аналізом проблеми формування професійної культури фахівців сфери обслуговування.

Незважаючи на низьку оцінку учнями важливості формування професійної культури, вони підсвідомо розуміють важливість цього компонента у структурі фахівця сфери обслуговування. Щодо випускників, тут очевидним є розуміння важливості формування професійної культури, оскільки з відповідними проблемами вони зустрічаються у повсякденній практиці надання послуг під час виконання своїх службових обов'язків. Варто також зазначити, що певний відсоток інженерно-педагогічних працівників поставив культурний компонент чи не на остатнє місце у структурі фахівця сфери обслуговування. Це доводить необхідність роботи не тільки з учнями, а й з викладацьким складом щодо підвищення рівня розуміння професійно-культурологічного компонента.

У процесі аналізу результатів виявилось, що значна частина учнів (33 %) і більшість педагогів (53 %) схиляються до думки, що культурологічний компонент професійної культури фахівця сфери обслуговування цілком прийнятно формувати під час навчально-виховного процесу у ПТНЗ. Децю іншою виявилася думка випускників (41 %) і роботодавців (38 %), які говорять про доцільність забезпечення готовності до сприйняття культурних цінностей. Водночас самі учні і педагоги недооцінюють цей фактор (відповідно лише 24 % і 18 %). Знайшли підтримку 15 % учнів, 19 % педагогів, 21 % випускників і 17 % роботодавців положення щодо підняття рівня самоосвіти. Важливе місце у формуванні професійної культури виховним позаурочним заходам віддають учні (18 %). Найменшу підтримку отримали факультативні заняття (10 % учнів, 4 % педа-

гоїв, 5 % випускників і 7 % роботодавців). Це зрозуміло, адже у проведенні цих занять часто не зацікавлені ані викладачі (робота на громадських засадах, без оплати), ані учні (додаткове навантаження у післяурочний час). Із низьким рівнем впливу на формування професійної культури шляхом виховних позаурочних заходів погодилося близько 15 % опитаних.

Цікаво, що учні вважають себе готовими до процесів формування професійної культури практично на 50 %, у той час як викладачі виокремлюють лише близько 30 % таких учнів. Це засвідчує той факт, що є завищена самооцінка культурного рівня, яка здебільшого із часом переростає в низький реальний рівень професійної культури фахівця на момент закінчення навчального закладу. З іншого боку, майже 75 % викладачів вважають себе готовими до роботи з підняття рівня професійної культури своїх вихованців, тоді як учні вважають, що лише половина вчителів може вважатися готовою до такого виду діяльності. Як додаткові аргументи учні наводили недостатньо високий культурний рівень окремих викладачів, ставлення до учнів, стереотипи в їх роботі. Водночас 72 % учнів і 67 % викладачів вважають, що рівень готовності можна покращити, незважаючи на наявність об'єктивних та суб'єктивних чинників на ці процеси.

Складниками процесу формування професійної культури фахівців сфери обслуговування виступають такі параметри: готовність учня, готовність викладача, заходи щодо її формування.

Практично усі респонденти зазначають важливість формування уявлень про цінності, норми, правила та стандарти поведінки в родинному колі. На другому місці за важливістю розмістився навчально-виховний процес (це абсолютно нормально, адже значний час свого свідомого життя ми проводимо у стінах навчальних закладів, де отримуємо необхідні знання та вміння, формуємо свій світогляд, спілкуємось із наставниками, колегами тощо). На підсумковому третьому місці опинився чинник виконання службових обов'язків (найбільший ранг він отримав від роботодавців, які переконані, що саме у процесі роботи відбувається остаточне формування професійних ціннісних орієнтирів). Спілкування з друзями (колегами) отримало найвищий ранг в оцінці учнів (а хіба могло бути по-іншому), хоча у загальному рейтингу посіло четверте місце. Практично розділили 5 та 6 місця засоби масової інформації та література, які знайшли найменшу підтримку респондентів (усі читають дедалі менше і менше).

Уважний аналіз отриманих результатів дає підстави зробити висновки, що найважливіші чинники впливу на формування уявлень про цінності, норми, правила та стандарти поведінки мають в основі комунікативні аспекти (спілкування). Тому надзвичайно важливою є належна увага до професійної комунікації у процесі навчально-виховного процесу підготовки фахівців сфери обслуговування. Майже 80 % респондентів вважають, що в понятті «професійна культура» порівню культури і професії. Думки ще 20 % розійшлися також практично порівню між цими категоріями. Це доводить правильність наших міркувань щодо виокремлення професійно-культурологічного компоненту у структурі формування професійної культури фахівців сфери обслуговування. Отже, нині не можемо стверджувати, що учні формують свій рівень професійної культури у стінах ПТНЗ. Цей процес є стихійним, безсистемним. Але є ґрунтовні підстави вважати, що цю справу можна покращити.

Чотири учні з п'яти зазначили значущість особистих якостей. Деякі навіть обґрунтували свої погляди. Вони підкреслювали, що саме особистісні якості викладача можуть зробити «сухий і нецікавий предмет привабливим для учня». Лише завдяки особистісним якостям, зазначали респонденти, вибудовуються взаємини викладачів і учнів. Звичайно, міра значущості особистісних якостей викладача для учнів різниться. Але все-таки більшість опитаних взаємопов'язує своє ставлення до предмета зі ставленням до педагога. Є викладачі, від яких учням необхідна лише професійна подача інформації. Це – вирок викладачеві як людині, як носієві так званих загальнолюдських цінностей. Не можна забувати, що знання завжди асоціюватимуться з їх джерелом. І якщо викладач не викликатиме асоціативно позитивних емоцій, то пам'ять прагнучим швидше від них звільнитися і від того, про що він говорив. Характерно, що учні зазначають пряму залежність особистої позиції викладача від змісту і характеру навчальної дисципліни. Особливо підкреслювалося, що вивчення гуманітарних дисциплін через ставлення викладача до минулого і сьогодення, через вияв його життєвого досвіду дає змогу залучити учнів у світ нового, невідомого.

На нашу думку, особливе місце у формуванні професійної культури належить творам мистецтва. Завдяки ним юнаки й дівчата можуть відкривати для себе світ нових емоцій. Водночас результати констатувального експерименту свідчать, що в них наявний недостатній рівень знань із мистецтва, слабо розвинена емоційна сфера психіки – результат неналежної уваги до цих питань у загальноосвітній школі, що певним чином позначається на рівні їхньої культури. Більшість відповідей та творчих робіт учнів сутнісно не відображає своєрідне, особистісне зацікавлене ставлення до світу.

Таким чином, вивчення сучасного стану процесу формування професійної культури молодших спеціалістів сфери обслуговування за допомогою анкетування та бесід з учнями, інженерно-педагогічними працівниками, працевдавцями та випускниками і аналіз Державних стандартів дали змогу сформулювати наведені нижче висновки.

1. Традиційна система викладання циклу гуманітарних дисциплін (зокрема зарубіжної літератури і культурології) у ВПУ не повною мірою сприяє формуванню та підвищенню рівня професійної культури, відповідно до запитів суспільної думки.

2. Реальною можливістю підвищення рівня професійної культури під час здобуття рівня молодшого спеціаліста у сфері обслуговування є:

- покращення якості дидактичного та методичного супроводу вивчення гуманітарних дисциплін (відсутні сучасні засоби навчання на уроках гуманітарного циклу, які б дали змогу переглянути музейні експонати, експозиції виставок, матеріали на електронних носіях у вигляді фільмів та презентацій, які поширюються значними темпами);
- внесення змін у систему викладання гуманітарних дисциплін із метою підвищення якості й актуальності навчального матеріалу, професійного і практичного його скерування, врахування світоглядних аспектів (вибір авторів і творів дати змогу здійснювати викладачу-практику);
- наступність і запитуваність елементів професійної культури упродовж усього періоду навчання (цикл гуманітарних дисциплін вивчається на перших курсах, а потім його немає, тому необхідно елементи культурологічних знань інтегрувати у професійну підготовку, проходження виробничої практики виконання випускних кваліфікаційних робіт);
- застосування у навчальному процесі інноваційних методів і форм навчання (зокрема роботу у групах, виконання проєктів, розробку презентацій тощо);
- систематичне підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних працівників;
- діагностика рівня професійної культури учнів та визначення готовності до формування у них професійної культури.

Отримані результати свідчать про недостатню роботу, яка проводиться в навчальних закладах професійно-технічної освіти (адже анкетувалися учні перших курсів, основні культурні цінності яких там формувалися) щодо мотивації освоєння культурологічних знань, усвідомлення значення культурологічної складової частини у професійній діяльності, соціально цінних мотивів поведінки, переконаності в необхідності самовиховання та самовдосконалення. У рамках нашої роботи це дає сподівання на проведення адекватної роботи з учнями на предмет підняття рівня сформованості мотиваційно-ціннісного компонента у процесі професійної підготовки фахівців сфери обслуговування.

Таким чином, засвідчено, що серед учнів ПТНЗ сфери обслуговування лише 7,7 % можуть претендувати в майбутньому на отримання робочого місця, адже сформованості саме цього компонента професійної культури приділяють найбільшу увагу працедавці. Більшість учнів (53,1 %), приходячи у ПТНЗ, мають низький рівень теоретико-культурологічних знань, не уявляють кваліфікаційних вимог до фахівця, не володіють комунікативною культурою, не розуміють суті професійної культури.

Висновки. Емпіричний аналіз дав змогу зробити висновок, що значна частина учасників навчально-виховного процесу у ВПУ сфери обслуговування (учні та інженерно-педагогічні працівники) відчуває труднощі, пов'язаних з організацією діяльності учнів щодо формування професійної культури майбутнього фахівця сфери обслуговування. Результати дослідної роботи відображають провідну тенденцію – недостатній рівень сформованості професійної культури учнів ВПУ сфери обслуговування. Виявлено, що система підготовки і перепідготовки інженерно-педагогічних працівників не забезпечує належної готовності до здійснення ефективної навчально-пізнавальної діяльності учнів, спрямованої на формування професійної культури, оскільки не формує налаштованості на інноваційні форми і методи організації такої роботи, не сприяє засвоєнню знань, розвитку необхідних для цього професійних якостей. Зафіксовано також низький рівень готовності учнів до сприйняття теоретико-культурологічних знань, які є основою формування професійної культури майбутнього фахівця.

До подальших напрямів дослідження зараховуємо пропозиції скорегувати ці недоліки шляхом внесення відповідних змін (спекурс для викладачів, факультативний курс для учнів, система формування професійно-культурологічного компонента у процесі вивчення гуманітарних дисциплін тощо).

Використана література:

1. Музальов О. Культурологічна підготовка учнів професійно-технічних навчальних закладів. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2003. № 1. С. 69–79.
2. Павленко А. Ю. Формування загальнокультурної компетентності учнів професійно-технічних навчальних закладів у процесі вивчення предметів суспільно-гуманітарного циклу : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Житомир, 2014. 20 с.
3. Романовський О. Проблеми виховання у майбутніх підприємців морально-етичних норм поведінки для успішної професійної діяльності. *Освіта і управління*. 2000 (2001). Т. 4. № 1–2. С. 95–106.
4. Траверсе О. О. Професійна культура як інтегративний чинник фахової підготовки і виховання учнів професійно-технічних навчальних закладів. *Педагогіка і психологія професійної освіти: результати досліджень і перспективи* : збірник наукових праць / за ред. І. А. Зязюна та Н. Г. Ничкало. Київ, 2003. С. 238–243.

References:

1. Muzalov O. Kulturologichna pidgotovka uchniv profesijnno-technichnyx navchalnyh zakladiv. *Pedagogika i psihologiya profesijnnoyi osvity*. 2003. № 1. S. 69–79.
2. Pavlenko A. Yu. Formuvannya zagalnokulturnoyi kompetentnosti uchniv profesijnno-technichnyx navchalnyh zakladiv u procesi vyvchennya predmetiv suspijno-gumanitarnogo cyklu : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04. Zhytomyr, 2014. 20 s.
3. Romanovskij O. Problemy vuhovannya u majbutnih pidpryyemciv moralno-etychnyh norm povedinky dlya uspishnoyi profesijnnoyi diyal'nosti. *Osvita i upravlinnya*. 2000 (2001). T. 4. № 1–2. S. 95–106.
4. Traverse O. O. Profesijna kul'tura yak integratyvnyj chynnyk fahovoyi pidgotovky i vyhovannya uchniv profesijnno-technichnyh navchalnyh zakladiv. *Pedagogika i psihologiya profesijnnoyi osvity: rezultaty doslidzhen i perspektyvy* : zbirnyk naukovykh prac / za red. I. A. Zyazyuna ta N. G. Nychkalo. Kyiv, 2003. S. 238–243.

Рузяк Т. И. Экспериментальный анализ практики формирования профессиональной культуры учеников ВПУ сферы услуг

В статье представлены результаты экспериментального анализа практики формирования профессиональной культуры высших профессионально-технических училищ. Исследовано, что культурологическая составляющая профессиональной культуры специалиста по обслуживанию вполне приемлема для формирования во время учебно-воспитательного процесса в профессионально-технических училищах. Выяснилось, что существует завышенная самооценка культурного уровня, который в большинстве случаев в конечном итоге превращается в низкий реальный уровень профессиональной культуры специалиста на момент окончания учебы. Определены параметры процесса формирования профессиональной культуры: готовность ученика к восприятию профессиональной культуры, готовность педагога сформировать профессиональную культуру, меры по ее формированию. Наиболее важными факторами, влияющими на формирование понятий о ценностях, нормах, правилах и стандартах поведения, были приемы, которые опираются на коммуникативные аспекты. Предложены меры по повышению уровня формирования мотивационно-ценностного компонента в ходе профессиональной подготовки специалистов сферы обслуживания.

Ключевые слова: общая культурная компетенция, профессиональная культура, культурологические компонент, меры по формированию профессиональной культуры.

Ruzyak T. I. Experimental Analysis of practice of formation of professional culture of students of the VPU service sphere

The article presents the results of experimental analysis of practice of formation of professional culture of higher professional and technical schools. It is investigated that the culturological component of professional culture of the service specialist is quite acceptable for formation during the educational process in vocational-technical schools. It turned out that there is a *zavyshenaja* self-esteem of cultural level, which in most cases eventually turns into a low real level of professional culture of a specialist at the time of graduation. Parameters of the process of formation of professional culture are defined: readiness of pupil to perception of professional culture, readiness of teacher to form professional culture, measures on its formation. The most important factors influencing the formation of concepts about values, norms, rules and standards of behavior were receptions, which rely on communicative aspects. Measures are proposed to increase the level of motivation and value component in the course of professional training of the service sector specialists.

Key words: general cultural competence, professional culture, culturological component, measures on formation of professional culture.

УДК [378.147:332.2]:378

Русіна Н. Г.

**ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ГЕОДЕЗІЇ
ТА ЗЕМЛЕУСТРОЮ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ**

У статті розглянуто особливості підготовки майбутніх фахівців геодезії та землеустрою у контексті європейської інтеграції. Особливу увагу приділено аналізу організації навчального процесу на землепорядних факультетах. Неперервну землепорядну освіту визначено як процес формування особистості землепорядника в період базової різнорівневої підготовки та всебічного розвитку його особистості в процесі післямагістерської освіти. Базова підготовка – це процес і результат формування професійної та загальної культури землепорядника, а післямагістерська – процес збагачення, розширення й поглиблення його знань. Представлено характеристику сучасних навчальних планів підготовки майбутніх землепорядників. Здійснено комплексний аналіз освітньої програми спеціальності 193 “Геодезія та землеустрій”.

Ключові слова: спеціальність, геодезія та землеустрій, освітня програма, неперервна освіта, структура навчального плану, обов'язкові навчальні дисципліни, дисципліни за вибором.

Одним із найважливіших напрямів освітньої професійної політики в сучасних умовах є забезпечення високої якості професійної підготовки студентів на основі збереження її фундаментальності, відповідності актуальним і перспективним потребам особи, суспільства і держави [5, с. 102].

Важливими принципами Державної політики у сфері вищої освіти стали: сприяння сталому розвитку суспільства шляхом підготовки конкурентоспроможного людського капіталу, створення умов для освіти протягом життя, міжнародна інтеграція та інтеграція системи вищої освіти України в Європейській простір вищої освіти, за умови збереження і розвитку досягнень та прогресивних традицій національної вищої школи [3].

Водночас зміни в економічному житті України, пов'язані зі створенням сучасної ринкової економіки, вимагають принципово нових підходів до формування кадрового потенціалу в системі управління земельними ресурсами. Тому професійна підготовка управлінських кадрів всіх ланок вертикальної ієрархії особливо необхідна нині Україні, оскільки лише завдяки їм можна забезпечити умову раціонального використання й охорони земель, втілити в життя ідеологію земельної реформи.